

ἄσματα» τοῦ Κ. Ψάχου καὶ ὁ «Ἀπόλλων μουσηγέτης» τοῦ κ. Παχτίκου.

Ἄλλαι ἐκδόσεις: Δ' τόμος Ρητορικῶν λόγων τοῦ κ. Μιστριώτη, τὰ «Ἐμμετρα καὶ πεζὰ» τοῦ Τυμφρηστοῦ (Παπαδοπούλου).

Ἡμερολόγια ἐξεδόθησαν 11. Τὸ Μακεδονικόν, Ἑπιτανησιακόν, Σπαρτιατικόν, Ἡπειρωτικόν, Μικρασιατικόν, τοῦ Σκόκου, Ἑγκυκλοπαιδικόν, Κρητικὴ Στοά, «Φιλοκάλου Πηνελόπης», «Ἐπιστημονικῆς Ἠχοῦς» καὶ Σατάν (Κωνσταντινουπόλεως).

Ἑφημερίδες νέαι ἐξεδόθησαν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος αἱ ἐξῆς: «Ἑφημερίς» (Κάϊρον), «La Nouvelle Grèce» (Παρίσιον), «Les Nouvelles de Grèce», «Δαναΐς», «Φρουρός», «Σατυρικὴ ἐπιθεώρησις», «Σατυρικὴ ἐφημερίς» (Ἀθήναι), «Καιροί» (Σμύρνη).

Ἐκ τῶν ξένων νέων ἐφημερίδων τὸ «Exelsior» ἔσχε ἐκτακτον ἐπιτυχίαν.

Περιοδικά: «Ἑλικών» (Λεμεσός), «Φιλολογικὴ Ἐπιθεώρησις» (Κων)πόλεως), «Ἐπιθεώρησις» (Τραπεζοῦς), «Γαεσία» (Παρίσιον), «Μηνιαία εἰκονογραφημένη Ἀτλαντίς» (Νέα Ὑόρκη), «Ἀσπίς» (Χανία), «Ἄρπα» (Ἄργος), «Ἱπποκράτης» (Κων)πολις), «Χα-

ραυγὴ» (Πειραιεὺς), «Ἀλ' ὅλα» (Κων)πολις), «Ἐρανιστής» (Σμύρνη), «Φιλία» (Σάμος), «Ἐρμής» (Λευκωσία), «Φιλελεύθερος» (Σύρος), «Νεότης» (Σμύρνη).

Ἐν Ἀθήναις περιοδικὰ νέα ἐξεδόθησαν ὁ «Καλλιτέχνης», ὁ «Κοινωνισμὸς», «Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι», «Ὀμηρος», «Ἀράγνη», «Νεωτερισμὸς».

Διεκόπη ἡ ἐκδοσις τῆς «Ψυχῆς», τῆς «Ἀνεμώνης», τῆς «Ἐπιθεωρήσεως», τῆς «Ἐθνικῆς Μούσης», τῆς «Ἀάφνης», τοῦ «ΡΙζοσπάστου», τοῦ «Σεραπίου» Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς «Ἀνατολῆς» τῆς Νέας Ὑόρκης.

Ὡς φιλολογικὰ γεγονότα δέον ν' ἀναφερθῶσιν ἡ ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ ὑποβολὴ προτάσεως πρὸς λήψιν μέτρων κατὰ τῶν χυδαίων καὶ αἱ εἰς τὰς αἰθούσας τῆς «Πανακοθήκης» φιλολογικαὶ καὶ καλλιτεχνικαὶ προεστερίδες.

Σύλλογοι νέοι ἰδρύθησαν ἐν Ἀθήναις ὁ τῶν «Φίλων τῆς ἱστορίας», ἡ «Φοιτητικὴ Συντροφιά», ὁ «Λογοτεχνικὸς Σύνδεσμος», ἐν Ζακύνθῳ ὁ «Κατὰ τῶν δημοτικιστῶν», διελύθη δὲ ὁ «Σύνδεσμος τῶν συντακτῶν ἐφημερίδων» καὶ ἄλλα μικρότερα σωματεῖα, ζήσαντα ἐν συγκρίσει.

ΔΙΚ.

Ο ΚΥΚΛΑΔΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ἡ Ἀγγλικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολὴ ἐπαναλαμβάνει τὰς ἀνασκαφὰς τῆς εἰς τὸ σημεῖον Φυλακοπῆ τῆς βορειοανατολικῆς ἀκτῆς τῆς Μήλου, ὅπου αἱ προηγούμεναι ἐργασίαι τῆς, αἱ διεξαχθεῖσαι κατὰ τὰ ἔτη 1896—99, εἶχον ἀποδώσει ἄριστα ἀποτελέσματα.

Ἡ Φυλακοπὴ εἶπε ἀναμφιβόλως τὸ σπουδαιότερον τῶν προϊστορικῶν σημείων τῶν Κυκλάδων. Αἱ παρὰ τῆς Ἀγγλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς ἀναληφθεῖσαι ἐργασίαι ἔφερον εἰς φῶς τρεῖς πόλεις. Ἡ πρώτη ἐξ αὐτῶν ἀνήκει εἰς τὴν ἀρχαιότεραν περίοδον τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ Αἰγαίου, ἡ δὲ τελευταία ἐγκατελείφθη παρὰ τῶν κατοίκων τῆς κατὰ τὴν Μυκηναϊκὴν ἐποχὴν. Ἡ αἰτία τῆς ἐγκαταλείψεως ταύτης θὰ παραμείνῃ πιθανῶς ἄγνωστος διὰ παντός· φαίνεται ὅμως, ὅτι εἶχε λάβει χώραν κάποια αἰφνιδια καταστροφὴ, ἡ ὅποια ἔθηκε τέρμα εἰς κοινωνίαν, ἀναπτύξασαν εἰς τὸ ἀκρότατον ὅριον τὸν πολιτισμὸν τῆς ἐποχῆς τῆς.

Τὰ αἰτία τῆς καταστροφῆς ταύτης ματαίως ἠθέλει τις ἀναζητῆσαι σήμερον. Ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀρχαιολόγου μᾶς φέρει ἀντιμετώπιον πρὸς τὰ λείψανα κάποιου τρομακτικοῦ δράματος, διαδραματισθέντος εἰς ἐποχὴν κειμένην πέραν τῆς σφαίρας τῆς ἱστορίας.

✱

Ἡ πρώτη πόλις, ἡ ἀνευρεθεῖσα εἰς τὴν Φυλακοπὴν, εἶνε προμυκηναϊκὴ, ἡ δευτέρα ἀνήκει εἰς τὴν παλαιότεραν Μυκηναϊκὴν ἐποχὴν, συμπίπτουσα μὲ τὴν περίοδον τῆς δωδεκάτης Δυναστείας τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς μίσης Μινώας περιόδου τῆς Κρήτης.

Τοιοῦτοτρόπως ἐξ ὧν τῶν Κυκλάδων μόνον ἡ Μήλος κατέχει μίαν τοποθεσίαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας εὐρίσκονται ἐπὶ τὸ αὐτὸ τ' ἀποτυπώματα ὧν τῶν περιό-

δων τοῦ Κυκλαδικοῦ πολιτισμοῦ, ἀπὸ παιδικῆς του ἡλικίας μέχρι τῆς παρακμῆς του.

Ὁ Κυκλαδικὸς πολιτισμὸς ἔφθασεν εἰς τὸ κατακόρυφον ἐν Μήλῳ καὶ ἐν Κρήτῃ. Ἐκ τῶν γενομένων ἀνασκαφῶν ἐτέθη ἐκτὸς πάσης συζητήσεως τὸ γεγονός, ὅτι ἐφίσταται μεγάλη συνάφεια μεταξὺ τῶν δύο νήσων, ὅταν ὁ Μινώας πολιτισμὸς εὐρίσκετο εἰς τὸ ζενίθ.

Ἡ ναυτιλία καὶ τὸ ἐμπόριον ἤκμαζον εἰς τὴν Μήλον ἀπὸ τῆς νεολιθικῆς ἐν ἐποχῇ καὶ ἐξηκολούθουν ἀκμάζοντα μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ χαλκοῦ, οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία, ὅτι ὀφείλοντο εἰς τὴν ἐν Μήλῳ παρουσίαν τοῦ ὀψιανοῦ λίθου, ἐξ οὗ ἐπρομηθεύοντο ἡ Τρεσία, ἡ Κρήτη καὶ ἡ Αἴγυπτος.

Μάχαιραι τῆς Μήλου, ἐποχῆς νεολιθικῆς, εὐρίσκονται καὶ εἰς τὰς τρεῖς γῶρας, εὐρίσκονται δὲ ἐπίσης καὶ ἀγγεῖα τῆς Μήλου, νεωτέρας ὁμῶς ἐποχῆς, εἰς τὴν Κνωσσόν.

✱

Τὰ λατομεῖα τοῦ ὀψιανοῦ λίθου εἶνε ἐσπαρμένα ἀκόμη μὲ θρύμματα καὶ τεμάχια τοῦ λίθου τούτου, τὰ ὅποια ἀφείθησαν ἐκεῖ παρὰ τῶν ἐργατῶν τῶν λατομείων, οἱ ὅποιοι ἐλάξευσον ἐντὸς αὐτῶν τὰς πέτρας, ὅταν ἡ Μήλος ἦτο ἡ κεντρικὴ ἀγορὰ τοῦ προϊόντος τούτου, πρὸ τοῦ ἔτους 3000 π. Χ.

Ὁ ὀρειχάλκος δὲν ἀντικατέστησε τὸ προϊόν τοῦτο καθ' ὅλοκληρίαν, διότι ὁ ὀψιανὸς λίθος ἐχρησιμοποιοῦτο καὶ κατὰ τὴν χαλκινὴν ἐποχὴν. Ἀντικείμενα ἐκ πυριτοῦ λίθου, ἐξ ὅσπου, ἐξ ἐλεφαντόδοντος, ἐκ μολύβδου, χαλκοῦ, μαρμάρου καὶ στεατῆς, ἐπίσης δὲ καὶ ἀγαλμάτια ἐξ ὀρειχάλκου καὶ τινα ἔργα κεραμικῆς, ἐβλήθησαν κατὰ πολὺ τοῖς ἀρχαιολόγοις εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν σχέσεων τῆς Μήλου μετὰ τῶν Μυκητῶν.

Ἐν ἐκ τῶν ἀναληφθέντων ἀντικειμένων, εὐρισκόμενον ἦδη εἰς τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον, ἔχει μεγάλην ἀξίαν καλλιτεχνικὴν. Εἶνε δὲ τοῦτο τεμάχιον ζωγράφου χρωματισμένον μὲ τέσσαρα χρώματα καὶ παριστῶν χελιδονόμορφον τοῦ Αἰγαίου.

Καίτοι ἡ ρυθμικὴ κίνησις τῶν ἀναπηδῶντων ἰχθύων

αὐτῶν παρέχει ἐμφανῶς τὴν ἀπόδειξιν ὅτι πρόκειται περὶ διακοσμῆσεως, καὶ διὰ τ' ἀνοικνύμενα τῶν πτερὰ ἔχουν κινήσεις κατὰ συνθήκην, ὁ ἄβρὸς ἐν τούτοις χρωματισμός τῶν καὶ ἡ ἀκριβεία τοῦ σχεδίου τῶν ἀποδεικνύουν διὰ τὸ ζωγράφος ἀντέγραψεν αὐτὰ ἐκ τοῦ φυσικοῦ.

Σήμερον μόνον εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ἐκτελεῖται παρομοίας φύσεως ἐργασία. Ἡ ἐργασία δὲ τοῦ ἀρχαιοτάτου κελύου τεχνίτου παρέχει δείγμα τῆς ἐκτάκτου φυσιοκρατίας τῆς Μινάφας τέχνης τῆς Κνωσσοῦ.

Αἱ μέλλουσαι ἀνασκαφαὶ θὰ ἔχουν μεγαλειτέραν ἀκρότητα σημασίαν λόγῳ τῶν προϊστορικῶν λειψάνων, τὰ ὅποια ἀνεκαλύφθησαν ἐσχάτως εἰς τὴν Θεσσαλίαν πρὸς μελὼν τῆς Ἀγγλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς. Ὅταν ἐγένοντο αἱ πρῶται ἀνασκαφαὶ τῆς Μήλου, κατὰ τὸ 1896, ταῦτα βεβαίως ἦσαν ἀγνωστα. Ὅπως δὲ αἱ ἐν Κρήτῃ ἀνασκαφαὶ τοῦ 1900—1903 ἀπεκάλυψαν νέους ὁρίζοντας διὰ τὴν ἐπιστήμην ὡς ἐκ τῆς συγκριτικῆς ἀντιπαράβολῆς τῶν εὐρημάτων, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὰ εὐρήματα τῆς Θεσσαλίας δύνανται νὰ ὀδηγήσουν εἰς σπουδαῖα συμπεράσματα, ὅταν ἀντιπροβληθῶν πρὸς ὅσα θ' ἀνακαλυφθῶν εἰς τὴν Φυλακοπήν.

Ἄλλ' οἱ ἀρχαιολόγοι δὲν θὰ περιορίσουν τὰς ἀνασκαφὰς τῶν μόνον εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τῆς Μήλου. Ὁ διευθυντὴς τῆς Ἀγγλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς ἐπέτυχεν ἤδη τὴν ἀδειαν πρὸς ἐνέργειαν ἀνασκαφῶν ὁποῦδήποτε τῆς νήσου ἥτις ἐκτελεσθῶν εἰς αἱ ἐργασίαι θὰ ἐπέφεροντο ὑπὸ ἐπιτηχίας. Διὰ τὴν ἐπισημειωθῆναι δὲ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον ἐκ τῆς ἀδείας αὐτῆς, θὰ ἀρχίσωμαι ἐργασίας τῶν ἐκτάκτως ἐνωρὶς κατὰ τὸν Μάρτιον.

Αἱ ἀνασκαφαὶ τοῦ τρέχοντος ἔτους θὰ εἶνε ὡς ἐκ

τούτου λίαν ἐνδιαφέρουσας, πιθανῶς δὲ καὶ περιπετειώδεις.

Εἰς τὴν Μήλον ὀφείλει ὁ κόσμος τὴν Ἀφροδίτην, ἡ ὅποια φυλάσσεται σήμερον εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου καὶ τὸν Ποσειδῶνα τοῦ ἰδικοῦ μας Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου. Καὶ ἡ Μήλος δύνανται νὰ ἐγκλείῃ ἀκόμη καὶ ἄλλα ὑπέροχα ἔργα τῆς Ἑλληνικῆς Τέχνης. Θὰ ἦτο βεβαίως ἀνόητον νὰ προφητεύσῃ κανεὶς τὴν ἀνεύρεσιν ἀγαθμάτων μεγίστης ἀξίας. Καὶ ὅμως εἶνε δυνατόν ν' ἀναδῶσθαι εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἡ ἀξίῃ κατὰ τὸν νέον ἀριστοτέλῃ. Ἡ Ἀρχαιολογία διεκδικεῖ σήμερον θέσιν μεταξὺ τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, καὶ ὅμως δὲν εἶνε παντελῶς ἄμοιρος ρομαντισμοῦ.

Ἡ προποχὴ τῆς Ἀγγλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς ἐπεκλύθη κατὰ πρῶτον ἐκ τῆς τοποθεσίας, ὅπου εὐρέθησαν καὶ τὰ δύο περίφημα ἐκείνα ἀγάλματα. Ἡ τοποθεσία αὕτη καλεῖται Κλήμα καὶ αἱ εἰς αὐτὴν ἐργασίαι τῆς Ἀγγλικῆς Σχολῆς χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ 1893.

Πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶχον γίνεαι ἐκεῖ ἀνασκαφαί, τυχαίως ὅμως καὶ ἐκτὸς ἐπιστημονικῶς, ἀνευ δὲ ἀποτελέσματος. Ὅταν ὅμως οἱ Ἄγγλοι ἀρχαιολόγοι ἤρξαν συστηματικὰς ἐρεῦνας, κατάρθωσαν μὲν νὰ διευκρινίσουν μερικὰς ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν τοπογραφίαν τῆς ἀρχαίας πόλεως, δὲν ὑπῆρξαν ὅμως εὐτυχεστεροὶ τῶν προκατόχων τῶν εἰς τὴν ἀνακάλυψιν οἰουμένων εὐρημάτων ποῦ τις τινος ἀξίας.

Ἄν ἡ Μήλος κρύπτῃ ἀκόμη κανένα θυσιαρὸν ὅμοιον πρὸς τὴν Ἀφροδίτην, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εὐρίσκειται αὐτὸς εἰς κάποιον σημεῖον τῆς νήσου, τὸ ὅποιον καὶ νεὶς δὲν ὑποπτεύεται. Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μόνον ἡ τύχη δύνανται νὰ ὀδηγήσῃ τὴν ἀξίῃ τοῦ ἀρχαιολόγου.

ΑΛΣΟΣ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ

ΟΙ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΑΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ—ΟΙ ΨΑΛΤΑΙ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ

ΠΟ τῆς 25 Μαρτίου 1921, μέχρι τῆς 25 Μαρτίου 1921, ἡτοι μετὰ μίαν περίπου δεκαετίαν συμπληροῦται ἑκατονταετία ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς γωνίας τῆς Μεγάλης πατρίδος μας,

ἐθνικὸν δὲ ἔχομεν καθήκον νὰ τελέσωμεν ἐορτὴν καὶ μεγάλην νὰ πανηγυρίσωμεν πανήγυριν. Θὰ συμπληρωθῶσιν ἑκατὸν ἔτη κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐφ' ὅτῳ ἡκούσθη εἰς τὴν Ἁγίαν Λαύραν, ὡς ἀπὸ σάλπιγγος ἀρχαγγέλου, ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ, τὸ πρῶτον σάλπισμα τῆς ἔξεγέρσεως τοῦ ἔθνους καὶ ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις τῆς δούλης Ἑλληνικῆς φυλῆς. Πῶς θὰ πανηγυρίσωμεν εἰς Πανέλληνας τὴν τρισέβδοσον ἐκείνην ἡμέραν; Πῶς θὰ ἐξάρωμεν τὸ μέγα γεγονός τὸ καταπλήξαν τὸν κόσμον πρὸ ἑνὸς αἰῶνος; Πρέπει νὰ εἶνε τὸ διηγετικὸν ἐρώτημα παντὸς Ἑλλήνος τοῦτο καὶ πρέπει πᾶς τις ἐξ ἡμῶν ν' ἀναλογισθῇ ὅτι ἔχει καθήκον νὰ συμβάλῃ καὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸν ἐνδοξότερον ἐορτασμόν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, διότι ἔθνη τὰ ὅποια δὲν πανηγυρίζουσιν ἐπα-

ξίως τῶν τελεσθέντων τὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς ἐαυτῶν πατρίδος, δὲν δικαιούνται νὰ ἔχουσιν ἀξιώσεις δι' ἐθνικὸν μέλλον καὶ δι' ἐθνικὰ μεγαλεῖα.

*

Τὸ ἐφ' ἡμῖν, φρονοῦσιν ὅτι ἡ ἡμέρα τῆς 25ης Μαρτίου 1921, πρέπει νὰ καταστῇ ἐπίσης ἐνδοξος καὶ μεγάλη ὡς ἐκείνη τοῦ 1821, ἐγράψωμεν καὶ ἐν τῇ «Κράτει» καὶ ἐν τῇ «Ἐστίᾳ» ὅτι ἐπάξιος πανηγυρισμὸς τῆς ἐνδόξου ἡμέρας ἦτο εἶναι ἡ προσφορά τιμῆς καὶ εὐλαβείας, πρῶτον πρὸς ἐκείνους οἵτινες καὶ ζῶντες καὶ περικοινοῦντες καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα καταλιπόντες ἔλαβον ἀνὰ χεῖρας τὰ ὅπλα καὶ ἡγωνίσαντο μέχρις ἐλευθερίας ὑπὲρ τῆς φιλιότητος μας πατρίδος. Ὁ θαυμασμὸς δ' ἔπειτα καὶ τὰ προσήκοντα ἐγκώμια πρὸς ἐκείνους οἵτινες τὰ κλέα τῶν ἡρώων ἐκείνων ψάλλοντες, ἀνύψωσαν τὴν μικρὰν Ἑλλάδα εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀρμοζούσης αὐτῇ δόξης μέσῳ τῶν πεπολιτισμένων κρατῶν, καὶ κατέστησαν πεπολιτισμένην καὶ ταύτην. Εἰς τοὺς πρώτους νὰ κατασκευασθῶσιν ἀνδριάντες καὶ νὰ τοποθετηθῶσιν ἐν ἐκτὸς ἄλλοις, μέσῳ τοῦ οἰκίου ὑπερύψηλος νὰ ἐγερθῇ ναὸς, ὁ ναὸς τῆς Ἑθνικῆς Σωτηρίας, ὡς καθώρισεν ἡ Δ'. ἐν Ἀργεὶ Ἑθνικῇ Συνέλευσιν τοῦ 1829. Εἰς τοὺς δευτέρους νὰ ἐγερθῶσιν ἀνὰ τὰ διάφορα τῆς πόλεως περίοπτα καὶ ἐπίσημα μέρη προτομαί, ὅπως ἐνθυμίζουσιν εἰς τοὺς παρόντας καὶ τοὺς